

text beckettian, parcă pentru a compensa greșelile istoriei și a ne ajuta să fim mai puțin amnezici.

Notă:

David Esrig și avangarda în teatru. Acest eveniment, organizat de Teatrul Metropolis și UNATC, în colaborare cu ArCub (București 19–26 noiembrie 2006), face parte din proiectul de cercetare „Teatrul românesc și integrarea europeană: valori comune, creații și personalități universale”, coordonat de criticul și profesorul universitar Ludmila Patlanjogu.

Cristian DUMITRU

Monologul ca dialog. WORKSHOP cu profesorul David Esrig

Timp de douăsprezece zile, în a doua jumătate a lunii noiembrie 2006, regizorul **David Esrig**, profesor-fondator al Academiei de Teatru și Film Athanor din München, a condus un *workshop* la fostul Theatrum Mundi. Noul *look* al sălii de pe strada Mihai Eminescu – cu cele trei uși metalice, supradimensionate, parcă decupate din filmul expresionist al lui Fritz Lang – pare, deocamdată, singura legătură cu denumirea actuală a teatrului: Metropolis. Evenimentul, pentru că vorbim de un eveniment, a fost întregit de prezentarea spectacolului **Așteptându-l pe Godot**. Cei care au fost astă-vară la Festivalul de la Sibiu au avut ocazia să-l vadă jucat de foștii absolvenți Athanor. Ar fi fost, într-adevăr, păcat ca doar cei câțiva spectatori care încăpeau în autobuzul cu destinația Biserica Cisnădioara să fie martorii privilegiați ai acestei montări și iată că, la București, *Godot* a avut parte de încă două reprezentații. Rezultatele muncii de peste un an asupra partiturii lui Beckett – considerată de profesorul-regizor capodopera teatrului *existențialist*, iar nu *al absurdului*, cum este catalogată, în general – au fost împărtășite cursanților, dar și publicului interesat, prin mici felii interactive de repetiții deschise, variante la un spectacol „mereu în lucru” – după cum a ținut să amintească David Esrig.

Atelierul în sine și-a propus să urmeze câteva trasee: *De la cuvânt la imagine; Intenția interioară – motor al acțiunii scenice; Filmul interior – matca constituirii intenției de acțiune; Realitatea filmului interior – cheia transformării prezenței fizice a actorului pe scenă într-una magică; Raportul hotărâtor dintre impresie și expresie*. Pentru a le putea parcurge pe toate – din motive de prea puțin timp și număr mare de cursanți înscriși (peste 150) – profesorul David Esrig a propus să se lucreze doar monologuri deja interpretate pe scenă și, prin urmare, „consolidate”. Am asistat astfel la frânturi de roluri în parte cunoscute din spectacolele ultimelor stagioni: Olga din *Trei surori* de A.P. Cehov, de la „Casandra”, unul dintre cei trei Raskolnikov ai lui Kordonskyi, de la „Bulandra”, Posthumus din *Cymbeline* de Shakespeare de la Odeon, Jake din *Minciuna din mine* de Sam Shepard, Sorina din *Înșir’te mărgărite* de Eftimiu, ambele de la „Nottara”, Maxim din *Plastilină* de Vasili Sigarev de la Teatrul Național „Radu Stanca” din Sibiu, Grace din recentul spectacol cu *Purificare* de Sarah Kane,

de la Teatrul Național din Cluj, dar și Gura din *Nu eu* de Beckett sau o *Chiriță* de la Universitatea Hyperion.

Într-o lume artistică derulată „pe repede-înainte“, atât în film cât și în teatru, lucrul actorului cu sine însuși devine mai mult ca oricând o necesitate. Spectacole montate sub presiunea unui *dead-line*, secvențe filmate în doar două–trei duble fac ca munca regizorului cu actorul să fie pe cât de rapidă pe atât de „concentrată“. Nu doar lipsa de antrenament, de disciplină a interpreților este evidentă, ci și o știință minimală în abordarea sau pregătirea rolului. Încă de la primul monolog, David Esrig i-a avertizat pe tinerii participanți că nu intenționează să găsească o soluție regizorală „mai bună“ decât cea din spectacol, ci să ajungă, împreună cu actorul, la o reconstrucție logică, dar și creatoare, a intențiilor și situațiilor ce determină *acțiunile* (prin acestea înțelegând inclusiv *afirmațiile*) personajului. Un prim indiciu: „Monologul nu este o adresare în eter, ci un dialog“. El trebuie abordat, într-o primă etapă, ca interacțiune cu un adresant imaginar. „Poate ne e de ajutor să descoperim faptul imediat care precede acțiunea.“ De ce personajul monologhează acum, exact în acest moment și nu ieri sau mâine? Cu tact, profesorul mai propune o cale de acces: teoria *pragurilor* interioare la care ajunge personajul și pe care actorul trebuie să le marcheze și să le depășească. „Un monolog care transmite informații ar trebui să fie și o reevaluare a intențiilor, a situațiilor!“ „De ce Olga lui Cehov și-aduce aminte tocmai acum, la aniversarea surorii sale, Irina, că în aceeași zi de 5 mai se împlinește

George IVĂȘCU, directorul Teatrului METROPOLIS,
coorganizator și gazdă a Atelierului DAVID ESRIG

un an de la moartea tatălui lor?“ Întrebare vitală, la care trebuie să-și răspundă actorul: Ce anume declanșează monologul personajului meu? O altă etapă de lucru constă în ceea ce s-ar putea numi *sensibilizarea ambianței*: crearea de către actor a unor spații imaginare, care să ajute personajul, să-l încarce. Dacă interpretul lui Posthumus își imaginează o fereastră prin care vede un pluton de soldați mărșăluind pe străzile Romei, monologul pe care îl rostește personajul în singurătatea camerei lui („Bărbați—simpli bastarzi!“) nu capătă oare cu totul alte nuanțe? *Filmul interior*, odată creat și derulat, devine, astfel, suportul declanșator (*declic*) al cuvintelor.

„Care e țelul acțiunii personajului?“ „Care sunt pârgھیile metamorfozei obișnuitului în neobișnuit?“ Interogații, introspecții și permanente trimiteri la Stanislavski, Meyerhold, Artaud – și nu doar pentru că evenimentul organizat de Teatrul Tineretului Metropolis și U.N.A.T.C. „I.L.Caragiale“ în colaborare cu ArCuB se desfășura sub genericul *David Esrig și avangarda în teatru* – într-un curs intensiv, care nu și-a propus să găsească soluții definitive, ci să provoace, să incite. Inclusiv prin indicarea câtorva titluri dintr-o bibliografie obligatorie, din care n-a lipsit un gen atât de drag și bine stăpănit de profesor, autorul unui volum de referință în domeniu, *Commedia dell'Arte – A picture History of Performing Arts*.

Timpu l s-a dovedit prea scurt pentru împlinirea dorinței fiecărui participant de a trece măcar o dată prin fața baghetei dirijorului de imagini, de stări, de gânduri – regizorul David Esrig. Dacă cei mai mulți dintre noi nu ne-am văzut niciodată imaginea reflectată în acel fabulos spațiu al oglinzilor dintr-un spectacol antologic, dar atât de îndepărtat precum *Nepotul lui Rameau*, întâlnirea de la Metropolis a însemnat, cu siguranță, o „reevaluare“, atât în relația cu teatrul, cât și cu noi înșine.

Alexandru ȘTEFAN

Munca actorului cu Esrig înuși

Primul meu contact cu regizorul David Esrig l-am avut anul trecut, când tatăl meu mi-a făcut cadou un CD cu înregistrarea radiofonică a spectacolului *Nepotul lui Rameau*. Fascinat de reușita aceluia spectacol pe care a fost posibil doar să-l aud, în perioada 14–26 noiembrie, când a avut loc, la Teatrul Metropolis, evenimentul ***David Esrig și avangarda în teatru***, m-am hotărât să îmbrățișez următorul dicton învățat de la doamna Sanda Manu: „Orice auzi din gura unui creator de teatru evită să notezi! Când vei ajunge acasă îți vei aduce aminte numai ce ți-a plăcut, numai ceea ce e cu adevărat important pentru tine!“ – eu cred că îmi aduc aminte totul, dar nu exclud posibilele contraziceri!

Nu îmi voi rezerva dreptul onorant de a scrie despre creația regizorală a acestui renume de talie mondială, și nici măcar despre *Așteptându-l pe Godot*, sosit de curând de la Teatrul Athanor din Germania, dar despre ceea ce țin de domeniul experimentului și al învățării îmi voi permite câteva observații.

Printr-un concurs de împrejurări asupra cărora nu am avut nici o putere (într-un limbaj mai simplist, am putea spune că metroul circulă mai greu duminica dimineață decât în alte zile), am întârziat cincisprezece minute la primul *work-shop*. O mare de priviri răutăcioase s-au abătut asupra mea ca niște ulii... M-am uitat cu teamă